

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Kolek (štampelj) znesse vselej 30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 163.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja petkrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Moderna demoralizacija.

II.

Tudi napačna raba vednosti in umetnosti je mnogo pripomogla in še pripomore k npravnemu propadu. Ne dá se tajiti, da je človeštvo že na visoki stopinji omike in da duh človeški še zmerom napreduje, a ravno tako gotovo je tudi, da je ta ravno dandanes tako napuhjen, kakor nikoli pred ne. Malo manjka, da se ne stavi na božje mesto. Vzdiga se v svojem napuhu že do oblakov, tako da na zemlji ne ostaja, nego slabo truplo, ki pri nepričujočnosti duha nima družega voditelja, kakor mesene nagibe, katerim mora slediti po naternem nagonu. Gotovo se še ni noben vek tako bahal z napredkom, ko se sedanj, ali so pa zato časi boljši? Ako je resnično, da so bili ljudje vselej hudobni, so taki še laglje v tako razsvetljenem in omikanem času, ker zmognosti uma tako rekoč roko podajajo namenom strasti, da se z večjo prekanjenostjo doprinese hudobija.

Zato se v zlo obrača vednost, ktere namen je plemeniti človeku srce, blažiti njegova čutila, vedriti um in tako pospeševati čednost in občni blagor. Vse vednosti morajo priti na pomoč, ako je treba dokazati, da je ta ali una npravna postava škodljiva in človeka nevredna. Zdravilstvo mora dokazati, da si človek s postom krajša življenje, pravoslovje, da je pokorščina do cerkve in duhovske oblasti sramoten servilizem, ki se nikakor ne vjema s človeško prostostjo in avtonomijo; in zgodovina, da se je spoved vpeljala še le v 5. ali celo v 13. stoletju in da so jo duhovni izmislili, ker jim je spretno sredstvo za iz-

peljavo njihovih črnih namenov! Ali mar kaj družega kakor to nameravajo tisti tako zvani učenjaki, ki se vlačijo po vseh imenitnih krajih, prodajaje svojo strupeno učenost in izpodkopovaje vero in krepost? Navadno dobro napredujejo v svojem delovanju ti moderni aposteljni in si v kratkem času pridobé privržencev, ker se iskrica človeške poželjivosti pri najmanji sapici skušnjav lahko razširi v grozoviti plamen, ki v nered spravi vse človeško srce. Da se pri takovih okoliščinah npravno življenje ne more uspešno razvijati, je očitno!

Nič manj kakor vednost se v napačne in škodljive namene obrača tudi umetnost, ki bi vsled svojega namena morala kazati zmago človeškega duha nad surovo materijo in tako človeka nekoliko povzdigniti nad pozemske stvari k viru vse lepote. Pač žalostno je, če mora umetnost, koja je Bog vsled sv. pisma poklical v svojo službo, služiti hudobnim namenom nekterih „osrečevalcev sveta.“ —

„Vrti naši“, pravi Rousseau,*) „okinčani s kipi, naše sobane s slikami. Kaj misliš, kaj predočujejo ti umotvori izpostavljeni občnemu občudovanju? Morebiti branitelje domovine, ali še imenitniše može, ki so jo obogateli s svojimi čednostmi? Ne! Ove podobe nam kažejo vse razuzdanosti uma in srca, skrbljivo izposojene iz starega basnoslovja, ki se že zgodaj stavljajo pred oči našim radovednim otrokom nedvomljivo zato, da imajo si izglede pregreh že pred seboj, predno znajo brati.“ Tako vdriha francozki učenjak po zlorabi kiparstva in slikarstva. Kaj bi še le rekel, ko bi videl

*) Discours sur les sciences et les artes.

v mnogih mestih na očitnih prostorih izpostavljene nesramne podobe — ?

Kaj naj povem o igralstvu? Nikjer ne bremo v spominkih starodavnosti o tacihi pohujšljivih predstavah, tacihi nesramnih plesih pri grških igrah, o takem zasmehovanju in zasramovanju vere in čednosti, kakor pri dandanašnjih. Kar je bilo sveto celo poganom, to sedanji omikanci zaničujejo in smeše. Okus občinstva v 19. stoletju je že tako razvjen, da ne dopada igra, v kojoj se ne žali nedolžno oko in ne udriha po duhovstvu ali kakej cerkvenej naredbi. Vsakdo že iz tega lahko posname, v kakej nevarnosti je npravnost. Pravijo sicer, da naj bi se strasti očiščevale po igrah, a čudno očiščevanje to, če se na odru poželjivost kaže v največji nagoti! V prejšnjih, navadno imenovanih temnih časih, so se smela imenovati gledišča „šole omike,“ dandanašnji pa so velikokrat šole pohujšanja.

Spregovorimo sedaj še nekoliko o lepoznanstvu. Lepoznansko polje je dandanes jako obdelano, škoda je le, da je toliko plevla na njem. Umazani romani, polzle novele in drugi izdelki te baže so se v tako ogromnem številu razlili po vsem svetu, da za svojo nepopačenost skrbni čitatelj večkrat ni v majhni zadregi, kaj bi si izbral. Saj tudi pisatelji hočejo slediti duhu časa in trobiti v rog dandanašnjih junakov, češ, da ne zastanejo. In ti še najlaglje kaj pripomorejo k propadu npravnega življenja. Pod krasno odejo čistega in olikanega jezika skrivajo svoj strup, kojega pohlepno srka radovedna mladost, ki si na takov način skruni morebiti še nepopačeno srce! Obžalovanja vredno je pa še posebno to, da se je tudi pri nas že začelo na tej poti otvo-

Podlistek.

Statistični listek.

Železnice celega sveta in Jesenkov „Občni zemljopis“.

(Dalje.)

Dolgost avstrijskih železnic ni enaka, če naše cesarstvo po sedanjem ustavnem kopitu delimo v dežele to- in unstran Litave. Dežele

*) Jesenkov „Občni zemljopis“ je jako obširna knjiga, ki obsega 30 drobno tiskanih pol v veliki oktavi. Čitatelju ponuja to delo premnogo raznovrstnega gradiva iz zvezdoznanskega, prirodnoznanskega in državoznanskega zemljepisja, zlasti so pa kulturostatistični oddelki tako obširni, da zadostujejo vsakemu, ki potrebuje poduka v takih stvaréh. Primeroma jako cena knjiga se dobiva pri Klerru, Giontiniju, Lercherji in Tillu v Ljubljani, pri Siegelnu v Celovci, pri Soharji in Paternollu v Gorici, pri Tandlerji v Novem Mestu, pri Geigerju v Celji, pri Ferlinci v Mariboru, pri Blanku v Ptui — pa pri spisatelji in založniku samem v Trstu. — Vred.

to stran Litave, ali tako imenovana Cizlajtanija, imele so jih vsa desetletja do sedanjega časa dosta več, ko dežele onostran Litave ali Translajtanija. Zadnja leta jih pa tudi v deželah ogerske krone dosta hitreje zidajo, ko poprej, tako da bi v tej razmeri nadaljevanje, translajtanske železnice kmalo dosegle dolgost cizlajtanskih. Sledeči pregled naj za zadnja 4 leta kaže dolgost železnic v Ciz- in Translajtaniji.

1. prosenca leta	Cizlajtanija,	Translajtanija,	Celo cesarstvo,
	Dolgost železnic v kilometrih		
1870	5292	2886	8178
1871	6553	3628	10181
1872	7585	4462	12047
1873	8833	5552	14385

Uže spredej bilo je rečeno, da so tej dolgosti uže prištete tudi krajne železnice. Po posameznih deželah so pa kaj različno razdeljene. Samo na sebi (skupoma) ima jih največ veliko Ogorsko kraljestvo, razmeroma pa jih imajo največ Česka, Šlezijaska in Dolenje-avstrijska dežela, najmanj, popolnem nič, jih pa ima Dalmacija, v kateri so jih sedaj meriti

začeli. Zelo malo jih je tudi v Vojaški krajini in na Primorskem; v zadnej deželi jih Istra nima skoro nič; pa tudi v tej so prek srede poluotoka jeli zidati črto iz Divače (postaje na južni železnici) v Pulj.

Če primerimo dolgost vseh železnic našega cesarstva z njegovim površjem, prišlo je konec leta

1865 na 1000 □ kilom.	10.3 kilom. železnic,
1870 „ 1000 „ „	16.41 „ „
1872 „ 1000 „ „	19.35 „ „
1873 „ 1000 „ „	23.10 „ „

Da ta razmera še sedaj ni posebno ugodna, kaže se najočitnejše, če v tem oziru z Avstrijo primerjamo nekatere druge evropske države. Tako je na 1000 □ kilometrov površine dotične države prišlo

leta 1895 in 1871	
v Veliki Britaniji	62 in 77 kilom. železn.
v Belgiji	62 „ 105 „ „
v Saksoniji	52 „ ? „ „
v Švajci	31 „ 33 „ „
v Franciji	23 „ 31 „ „
v Prusiji	22 „ ? „ „
v Nemčiji	? „ 36 „ „

riti ljudstvo. V resnici dotični ljudje ne vedo, kaj delajo, zakaj ko bi to vedli in spoznali, kaj bodo tako izredili, ne bi mogli biti tako nespametni. Naj se le nesramne knjižice trošijo med ljudstvo, naj se le brezverne brošurice brezplačno pošiljajo županijam,*) naj se le v javnih listih ljudstvo pohujšuje po „premišljevanjih“ in „nasledkih“, in z enacimi sestavki, bomo videli, kam pridemo! Enkrat se bodo dotičnim junakom že odprle oči, a takrat bode morebiti že prepozno.

Sklenem ta sestavek z besedami gospodovimi: „Pohujšanje mora priti, a gorje ti-stemu, po katerem pride!“ —k—

Avstrijsko cesarstvo.

Iz šoštanjkega okraja, 27. maja. —n— (Izv. dop.) „Slov. Narod“ se v številki 117 v svojem dopisu iz Šoštanja jako huduje nad klerikalnimi listi, kakor da bi v g. Rapocevi kandidaturi iskali vzrok propada našega kandidata g. dr. Šuca. Volje Vošnjakovcem sicer ni manjkalo našo stranko pri tej kakor pri drugih volitvah popolnoma pokopati, zato so našega kandidata v svojih brezvestnih, nesramno lažljivih organih tako gnjusobno, strastno-neotesano napadali, ravno za tega del so bili tudi z g. Schmittom kompromis napravili. Kaj namreč kompromis pomeni družega, kakor to: „Kdor izmed nabi bo pri prvi volitvi dobil več glasov, tistemu bo drugi pri ožji volitvi prepustil svoje glase, da le tretji, v tem slučaju g. dr. Šuc, ne zmaga; toraj le klerikalca ne; če je tudi narodnjak, rajši nemškutarja ali Nemca, ptujca, če je le liberalec! Vendar moramo „Narodu“ prav dati, da našega propada ni bila Rapoceva kandidatura kriva, saj je znano, da g. Rapoc še enega glasa ni dobil! Nasprotno sta si stala le nemškutarska pa katoliška narodna stranka, kakor poprejšnja leta; — od mladoslovencev ni pri nas ne sluha ne duha. Zadnjikrat smo z g. pl. Adamovičem tudi le za tri glase zmagali, in k tej zmagi je pripomogel naš letošnji kandidat, ker je kot nekdanji Vuzeški kaplan Vuzešičane pa Šentantončane iz marenburškega okraja pregovoril, da so svoje glase zavržli.

*) To je faktum, ker se je to zgodilo! A pošiljatelj menda ni dosegel namena, ker se je, kakor smo izvedeli, brošurica sožgala. Tako je prav! Pis.

Sploh so razmere v našem volilnem okraju take, da je izid volitev vedno jako dvomljiv, katji marenberški okraj voli razun treh ali štirih, ki svoje glasove navadno ali zavržejo ali pa volit ne pridejo, vselej nemčurja liberalca, ker so za volilne može izvoljeni večidelj purgarji pa barantači z lesom, od kojih so ondašaji kmetje odvisni. Naš okraj voli navadno katoličana narodnjaka; dvomljivi so bili dosedaj kaki trije glasovi. Odločiven je slovengradski okraj; kdor ima tam zdatno večino, ali Slovenec ali nemčur, ta zmaga ali s pomočjo našega, ali pa marenberškega okraja.

Marenberg ima 25, Slovegradec 23 in naš okraj 21 volilnih mož. Iz teh števil pa naših razmer lahko vsaki vidi, kako negotova je pri nas zmaga, posebno ker volilci slovengradskega okraja le tedaj po večini z nami držijo, če je iz vsake fare tudi eden duhoven voljen, ki svojega tovarša varuje mestnega upljiva.

Če „Narod“ pravi, da bi bila velika večina volilcev našega okraja za g. Rapoca glasovala, ako bi jih omenjeni gospod ne bil neposredno pred volitvo nagovarjal, naj svoje glasove našemu kandidatu dajo, je to zavedno grda laž. „Narod“ mora res svoje bralce za tepece imeti, ki si niso kos zapomniti, kako so naši volilci v Celji neposredno volili v državni zbor, da se jim upa tako debelo laž za resnico podati. G. dr. Vošnjak, ki je pri nas rojen, in za kojega je cela njegova žlahta delala, je namreč vjel komaj dva glasa iz našega okraja; vsi drugi so bili Kosarjevi, in zdaj se predrzne „Narod“ pisati, da bi bila velika večina naših volilcev, če bi bil le hotel, glasovala za g. Rapoca, kojega dobičkaželjnost je tukaj tako znana! „Narode“ zakaj si se pa v številki 107 tako jezil nad Šucevo parolo, da naj njegovi volilci, če bi bilo tudi 20krat voliti, vedno enako volijo, če je imel g. Rapoc toliko naših volilcev na svoji strani? Mar so se bili tudi Rapocevi volilci podvrgli Šucevi paroli, ki je bila zoper Rapoceve, slovensko ime zavzemajoče spletke z nemčurji obrnjena. Risum teneatis! G. Rapoc! ali se ne spominjate več, da ste v Starem trgu g. predsedniku in g. tajniku slovengradskega katoliško-političnega društva kazali pismo svojega koncipijenta g. Wirth-a, v kojem vam on v Maribor piše, da so glasi našega okraja razun Pake vsi gotovi g. dr. Šucu? Ne veste več, da Vam je

naš g. kandidat tukaj v Golobovi gostilnici 5. maja v pričo več duhovnih in svetovnih gospodov v lice povedal, da vi še enega glasa ne boste dobili, in da oznanilo vaše kandidature „Narodu“ njemu nič ne škodovalo, Vam pa nič ne hasnilo? In zdaj, ko se je ravno tako zgodilo kakor vam je vaš koncipient pisal, in kakor vam je g. dr. Šuc z drugimi duhovnimi gospodi pravil, si upa „Narod“ trditi, da bi bila velika večina naših volilcev rada vas volila!! — — —

Grda laž je tudi, da je g. Rapoc koga naših volilcev nagovarjal, naj za g. dr. Šuca glasuje; tega ni bilo potreba! Ravno nasprotno je resnica; on, njegov koncipient in fajmošter Pogelšek so do zadnjega trenutka za g. Rapoca delali in zadnje trenutke pred volitvijo je še g. Rapoc volilcem in drugim možem v roke stiskal po dve in tri številke umazanega „Naroda“, v kojih ta nesramno-lažnjivi list našega kandidata obira. Se mar tako volilci nagovarjajo za našega kandidata? „Narod“ našemu kandidatu in naši stranki očita, da smo v iluzijah živeli. Kdo je bil v večjih iluzijah, ko vi mladoslovenci? Vse svoje zaupanje ste stavili na razprtijo med duhovniki in na pomoč nemčurjev, da zmagate vi ali pa nemčur, le far ne! pa ste pozabili, da je od leta 1870. do 1874. steklo po Dravi v Črno morje jako veliko vode, ki je marsiktero čudovitno nedostojnost s seboj poplavlila, in marsikteremu duhovniku, ki je leta 1870 vašo takrat marsikomu še hlinijočo se, v srcu pa vendar le nihilistično sebično, cerkvi vedno sovražno stranko, bolj kakor je bilo modro, podpiral, politično oko izbistrila. Ker si, kakor peklenšček, vedno ob skali sv. Petra svoje kremplje brusite, zato imate v našem kraju le Pogelšeka še, in v celi naši škofiji kakih 5 duhovnikov na svoji strani.

Vaša iluzija je tedaj ogromna, in skrbeli bomo kolikor mogoče, da bo še večja, kajti drugače nam slovenski narod v malo letih popolnoma poteptate in v sponah stare sužnosti Nemcu izdate, kakor ste volilni okraj eventuelno prepustili g. Schmitt-u. Če vsi Slovenci poginejo, nič ne dé, da le g. dr. Vošnjak et Compagnie, če ravno na nemčurskih ramah, v deželni in državni zbor zleze, je Slovenija že rešena, narodni dom je postavljen, Ilirija oživljena! Mein Herzchen, was willst du noch mehr! To je jedro vaše mladoslovenske politike.

Če Ciz- in Translajtanijo primerjamo med seboj, prišlo je na 1000 □ kilometrov leta 1870 v Cizlajtaniji: 17-63 kilom. železnic,

„	„	v Translajt.:	9.02	„	„
„	1871 v Cizlajtaniji:	21-83	„	„	„
„	„	v Translajt.:	11-33	„	„
„	1872 v Cizlajtaniji:	24-9	„	„	„
„	„	v Translajt.:	13-8	„	„
„	1873 v Cizlajtaniji:	29-4	„	„	„
„	„	v Translajt.:	17-2	„	„

Jako zanimive so tudi razmere med prebivalci in železnicami; če jih v tem smislu med seboj primerjamo, prišlo je v Avstriji leta 1865 na 1,000.000 ljudi 192 kil. železnic,

„	1870 „	1,000.000	„	287	„	„
„	1871 „	1,000.000	„	282	„	„
„	1872 „	1,000.000	„	333	„	„
„	1873 „	1,000.000	„	392	„	„

Sledeče kazalo naj kaže za nekatere dežele v istih letih zaznamovano razmero med železnicami in prebivalci. Tako je leta 1865 prišlo na 1,000.000 ljudi v Veliki Britaniji 668 kilometrov železnic, v Švajci 485, v Belgiji 394, v Saskem kraljestvu 356, na Pruskem 333, v Franciji pa 311. Nekaj let poslej pa

so se po nekterih teh deželah še hitreje razvijale, tako da je z ozirom na Avstrijo njih razmera bila še kaj ugodna. Tako je prišlo na 1,000.000 prebivaleev

	leta 1871,	1872,	1873:
v Vel. Britaniji:	787	in 790	in 801 kil. železn.
v Belgiji:	598	„ 652	„ 661 „
v Nemčiji:	482	„ 514	„ 560 „
v Švajci:	543	„ 549	„ 560 „
v Franciji:	452	„ 483	„ 499 „
v Švedskem:	438	„ 440	„ 451 „

Če železnice razdelimo po polovicah, po dualizmu ustanovljenih, ter njih dolgost primerimo s prebivalci, tako je prišlo zadnja leta na en milijon ljudi

	Cizlajt.	Translajt.	Celo ces.
leta 1870	257	188	257 kilometr.
„ 1871	320	237	282 „
„ 1872	371	289	335 „
„ 1873	433	358	392 „

Koliko pa veljajo železnice našega cesarstva. Na to se pač natanko ne more odgovoriti, ampak le zaznamovati se zamorejo le površni troškovi za železnice v velikih številih. Ti troški so jako različni. Tako zvani „občni

stroški“, „frais généraux“, kakor so jih Francozje krstili, obsegajo osrednjo voditeljstvo in pa stroške za privoljenje.

Za dobitvev privoljenja kake železnice se v našem cesarstvu, kakor sploh po vsih celinskih deželah v Evropi, le malo potroši; preveliki so ti troškovi le na Angležkem, ker ti parlamentni troškovi (tako jih namreč imenujejo Angleži, ker se dotični denar večidel zgubi v žepih odbornikov železničnega odseka v parlamentu) navadno iznašajo 30—40.000 funtov šterlingov t.j. 300—400.000 goldinarjev v srebru. Le sem ter tje so zadnjih deset let posamezni poslanci se prena gloma tudi v Avstriji obogatili — pri privoljenji nekterih železnic — v največo izgubo celega cesarstva. V obče se računi, da ti splošni stroški ne iznašajo čez 5 stotink one istine, ki je za zidanje železnice določena. Potem je treba dotični družbi kupiti dotični svet, po katerem se ima železnica izpeljati. Ta razvlastitev ali odkupitev velja počrez okoli 10 stotink vse za železnico odločene istine.

(Dalje prih.)

Ker vi našemu kandidatu vedno časti-lakomnost, slavo-hlepnost itd. podtikujete, more vsaki človek dosledno reči, da so vsi vaši kandidati častilakomneži, slavo-hlepnosti itd., kajti pregovor pravi: wie der Schelm ist, so denkt er von Anderen. Vam se še ne sanja ne, da zna stranka iz principa kandidate postaviti, in da zna kdo iz principa in discipline kandidaturu sprejeti, ali ste pa tako besno hudobni, da tega nam nasproti nočete obstati. In če vidimo vaše kandidate zoper narodnjaka z nemčurji sramotne spletke kovati, kakor je storil g. dr. Vošnjak v Brežicah, g. Rapoc pa v Slovenjgradcu, se mora misliti, da je le strastna častilakomnost, morebiti tudi dobičkaželjnost in morebiti še kaj hujšega vzrok mladosten-skih kandidatur. Kdor za načelo, kojega zastopa, toliko trpi in toliko žrtvuje, kakor g. dr. Šuc, kdor je pripravljen še tudi za kandidata žrtvovati se, ko so že skovane verige, ki se imajo duhovnikom okoli vrata djati, pri kojih izdelovanji je tudi Vošnjak et Compagnie mehe vlekel — komur je vse politično delovanje, kakor našemu kandidatu, vedno le škodovalo, celo tam, kjer bi se bil imel podpirati, temu je častilakomnost in sebičnost le tisti očitati kos, ki sam ničesa ne stori, razun iz častilakomnosti in sebičnosti.

Znano je tudi, da je naš kandidat, odkar liberalna era v Avstriji zvonec nosi, povsod s sovražniki naše vere in našega naroda razbuko imel, ker liberalci bi svobodo radi le za se, za podiranje sv. cerkve in za tlačenje našega naroda, za druge pa sužnost, in ne morejo trpeti, če se tudi mi državljskih pravic in privoljenja društvenih postav vdeležujemo v obrambo najdražjih svetinj sv. vere in narodnosti. Toževali so ga povsod pri duhovski in dežel-ski gosposki, da bi ga odpravili, ker so se katoliških društev bali, a zmagali so le enkrat! — To je vse iz časnikov znano: In da „Narod“ našemu kandidatu to zdaj v greh šteje, kar je leta 1869 in 1870 še sam zagovarjal, in kot zasluge v zvezde koval, to je logična zagonetka ali pa slepa strast. Prišel bo namreč brž ko ne takoj tisti čas, ko bodo tudi Vošnjakovci, če res še imajo kaj domoljubja v sebi, pomoči takih neustrašljivih duhovnikov, kakoršen je naš kandidat, iskali, da narod ne propade popolnoma. Pa jih bodo tudi našli?? Če ostanejo intriganti, kakoršni so zdaj, gotovo ne!

Iz Dunaja, 5. junija. Na političnem polju je takraj Litave vse mirno, jako nemirno pa je unkraj Litave in na jugu. Madjari so v veliki skrbi zastran Graničarjev in Srbov ter slutijo, da se bode vse zopet obrnilo po Schmerlingovi sistemi. Pa tega ne čutijo, da se vse to godi le zaradi tega, ker hočejo vse preveč centralizirati. Tudi to jih jako zbada, da Dalmatinci želé zediniti se s Hrvaško, ker trojedina kraljevina zdi se jim potem preveč mogočna in bi se ne dala tako strahovati, kakor bi se gospodom madjarom zljubilo.

Iz Prage, 28. maja. (Izv. dop) Letošnji prazniki binkoštni so bili tu v nekem pomenu veliki prazniki omladine česke, in ceglega študentstva českega; prazniki pomenljivi, koji ostanejo dolgo v živi pameti marsikomu in zlasti cvetu in nadjeji domovine česke. V spomin padlih študentov českich na barikadah l. 1848. v praških ulicah, koji počivajo na „Slovanském vrchu“, a na koje junake prve dobe česke se v tihoti spominja mladež, pridružila se je letos slavnost petindvajsetletnice društva „Akademijsky spolek“ českich akademikov na visokih šolah praških. Slavnost se je pričela binkoštno soboto zvečer v novome-

škem gledišču s slavnostno predstavo; pred začetkom izvrstne žaloigre Halkove „Zaviš z Falkenštajna“ ali „Smrt Otokarja II. na moravskem polju“, je bilo ljudstvo iznenadeno z živo podobo (skupinjo), mater „Slavijo“ predstavljajočo, koja blagoslovlja nesrečno Čehijo, v družbi muz. — Največ telegramov in dopisov premnogih je došlo še ta večer v Prago, sosebno iz Českega, Morave, Pariza, Švedskega, Švice, Zagreba, Pavije, Bolognje, Danskega, Moskve itd., dalje od starega pesnika Bolesl. Jablonskega iz Krakova, iz Slovenskega prvi telegram od g. dr. Bleiweisa, dr. Razlaga, dr. Coste. V nedeljo je bil občni zbor akadem. društva v dvorani praške „Sokolovne“.

Med govorniki je z občno pohvalo in ginljivimi besedami profesor politehnike praške, g. Krejčí, ličil činnost českega študentstva vseučiliškega in politehničnega za minulih 25 let, napredek česke vede v oni dóbi, o kojej hudobni in nevošljivi neprijatelji politični, na prošnje naroda o ustanovi česke univerze, niso imeli družih izgovorov, kakor da nimamo zadosti učiteljskih moči itd.

Za častne ude akademičnega društva so bili izvoljeni gg. Viljem Bukovsky, profesor praške politehnike; Daničić, profesor v Belem gradu; H. Jireček, bivši minister; Louis Leger v Parizu; A. Smolar, vodja lužickih Labov; dalje profesor statistike v Petrogradu, Sreznjevsky. Konečno je bilo enoglasno sklenjeno, ustanoviti društvo podporno za revne akademike česke. Popoldne je bil banket v lepi dvorani na Žofinskem otoku, kojega so se vdeležili neštevilni prijatelji omladine česke in učeni množje. Temu banketu gre zasluga, da so se pomirili Staro- in Mladočehi med seboj gledé narodnega gledišča, in prej ko ne tudi na političnem polju.

Slavnost se je končala v ponedeljek na to z godbeno akademijo samih domačih skladob prekrasnih od Smetane, Dvořaka, Fibika in Bendla.

Kdor je videl to omladinsko navdušenost, to junaško vzlast v plamtečih očéh študenstva českega pri tej slavnosti, misliti si je moral sam pri sebi, da ta mladež, ta nadeja edina narodova, spolni apostolski svoj nalog, da pri-bori mučenej domovini svoji veljavo, po kateri stoletja hrepeni, in ko bi bilo treba tudi življenje žrtvovati.

Vnanje države.

Bavarska, 5. junija. Kakor je znano, je Pruska iz nemških dežel pognala vse jezuite. Med pregnanimi je tudi grof Fugger, čigar družina ima na Bavarskem posebne pravice. Fugger se je zaradi tega zoper ravnanje pruske vlade pritožil pri deželnem zboru bavarskem, ki je s 77 glasovi proti 76 določil, da je njegova pritožba opravičena. Minister notranjih zadev je rekel, da nobeno ministerstvo ne bode moglo izpeljati tega sklepa. Tim prej bodo Bavarci spoznali, koliko samostalnosti jim je Pruska še pustila.

Francoska, 5. junija. Nekteri listi so prinesli novico, da bode denarni minister Magne odstopil, zopet eni pa trdijo, da bode ostal in za stalno preselil se v Verzaillies, da se mu ne bode treba zmerom sem ter tje prepeljevati. — Republikanski listi skušajo ljudi s tem vnemati za republiko, da se sklicujejo na nemške liste, kateri Francozom tako vlado priporočajo, pa ne pomislijo, da to delajo le zaradi tega, ker jim po raznih strankah oslajljena republika ni toliko nevarna, kakor mogočna monarhija. — V narodni skupščini

so bonapartovci 3. t. m. napravili veliko zdražbo. Brisson je priporočal, naj ne pristrižejo splošnjega glasovanja (suffrage universel), kar bi bilo le njim na korist, ki so zakrivali pobitje pri Sedanu. Na to se je vzdignil bonapartist Levert ter rekel, da bodo bonapartisti enkrat še potlačili vse sedanje nasprotnike. Zviti so res, kar se da. „Novi fr. Pressi“ se telegrafuje iz Pariza, da se hoče princ Napoleon poročiti s hčerjo Mak Mahonovo, ker meni, da na ta način najložeje spleza na francoski prestol. Vprašanje je le, ali bode v to privolil tudi Mak Mahon, kateri bi na ta način prišel ob svoje dobro ime.

Laška, 5. junija. Nek telegram iz Rima poroča, da papežu 3. t. m. jed ni čisto nič dišala, po noči pa jih je zopet hudo mrazilo in da so zdravnik v skrbi. Če pomislimo, koliko grenkosti in britkosti so že vžili sv. oče, moramo se čuditi, da jih vse to ni potrl in da so še tako čvrsti in trdni. Dasi je pri tako starem človeku, kakor so sv. oče, ki so letos spolnili 82. leto, vsaka bolezen nevarna, nas vendar navdaja trdno upanje, da jim bode usmiljeni Bog zopet podelil ljubeznjivo zdravje. Njih smrt bi pri sedanjih razmerah napravila veliko zmešnjav in za katoliško cerkev bi prišel čas hudih skušnjav; pa če jih Bog za potrebne spzna, naj se zgodi njegova sv. volja. Kadar pride njemu primeren čas, bode svojo cerkev gotovo oprostil in zopet povzdignil, morda ravno takrat, ko bodo njeni sovražniki najmanj pričakovali. Eden njenih najbolj krutih sovražnikov, stari Garibaldi, bliža se že smrti; njegova bolezen je čedalje hujša, dasi njegovi prijatelji o tem stanovitno molčé.

Španjska, 5. junija. „Vaterlandu“ se iz Šentandra 2. t. m. poroča, da se Karlisti pripravljajo za važen boj. Zlasti so v nevarnosti prebivalci mesta Sansebastian, ki so vsled tega vsi zmešani. Republikanci so jim poslali nekaj pomoči, ki bode pa težko zadostovala, in tuje vojne ladije že čakajo v obližju, da bi varovale svoje državljane. Madridska vlada pa je v veliki zadregi; primanjkuje ji najpotrebniše reči — denarjev. Denarni minister že namerava na polovico znižati obresti državnega dolga ne samo za domače, ampak tudi za vnanje upnike, če bodo s tem zadovoljni. Tudi hoče zopet vpeljati vžitni davak in davek na sol. To bode republikancem pri ljudstvu vzelo še to veljavo, ktero so doslej imeli.

Srbska, 5. junija. Knez Milan je deželni deputaciji, ki se mu je vrnivšemu se iz Carigrada predstavila, rekel, da zveza med Srbsko in Rumunsko, ki se je v Bukareštu sklenila, je najbolj važen uspeh njegovega popotovanja.

Domače stvari.

(„Tagblatt in banka Slovenija“.) Kako bi „Tagblatt“ ljubljanski rad spodkopal vsak domači slovenski zavod, je pokazal zadnjič, ko je dal bilanco banke „Slovenije“ na svoje rešeto. Zbrani delničarji so to bilanco odobrili in s tem, mislimo mi, bi bila stvar pri kraju, kajti kaj se ima brigati „Tagblattov“ rešetovalec, ki gotovo ni delničar, za zgubo ali dobiček njegovemu varstvu gotovo ne izročenih oseb? A tukaj je prilika založiti eno preko ušes domačemu zavodu, ker je ta zavod naroden, in to priliko porabi ta pretresovalec. Od „Tagblattovega“ poročevalca nismo sicer pričakovali ugodne kritike, pač pa večje izvedenosti v enakih denarnih zavodih. Tako n. pr. — da pokažemo svojim bralcem le eno kolosalno nevednost tega škripača — trdi, da je

diferenca delničnega kurza (razloček med ceno, po kateri so se delnice prodajale, namreč 68 gold., in njihovo vrednostjo, t. j. 80 gld.), ki znesse 33903 gld. 45 kr. in se ima v desetih letih poplačati iz čistega dohodka, šteti med zgube. A prvič banka tega denarja nikdar prejela ni, toraj ga tudi zgubiti ni mogla, drugič pa se to, kar ima kdo dobiti, kar si ima odtegovati od čistega dohodka ali dobička, nikakor ne šteje med zgubo ali med pasiva, marveč med premoženje. Tu se vidi, da bi bilo pisatelju in tudi „Tagblattovemu“ vredništvu, ki je take otrobe sprejelo v list, treba Mahrove kupčijske šole, ktere znotraj gotovo še videl ni. Enake baže so druge njegove ekspektoracije in kombinacije, toraj se ne moremo spustiti v to, da bi mu dokazovali vse napake, ker svesti smo si, da nimamo opraviti s strokovnjakom. Le končne njegove besede, namenjene deželni odboru kranjskemu, ki je deželna poslopja pri „Sloveniji“ zavaroval, ne moremo prezreti. S tem, da očita dež. odboru nemarnost in protekcijo, češ, da ni gledal na nevarnost, kaže zopet popolno slepoto gledé opravljenega reda zavarovalnih društev. Banka „Slovenija“ je, kakor vsaka enaka previdna banka, v zvezi s pozavarovalnimi društvi; če toraj kaj pogori ali kdo, ki je zavarovan za življenje, umrje itd., ne zadene „Slovenije“ vsa škoda, marveč le večji ali manjši del te škode, če bi pa, kar do zdaj nikakor ne kaže, tudi banka „Slovenija“ morala likvidirati in ustaviti svoje delovanje, bi tisti, ki so pri nji karkoli zavarovali, ne trpeli nikakoršne škode, in zgubili ne solda, kajti po pravilih vsake zavarovalne banke se mora premija t. j. plača za zavarovanje plačati drugim društvom iz bankega kapitala. Če bi pretila toraj pri banki „Sloveniji“ komu kaka zguba, česar se pa do zdaj še ni bati, bi ta zguba zadela le delničarje, nikakor pa ne more zadeti tistih, ki so pri „Sloveniji“ kaj zavarovali. To naj bo v pojasnjenje tistim, ki bi po „Tagblattovem“ ali kakem drugem obrekovanji „Sloveniji“ ne upali. Dokler je, dokler deluje, je varna za vsakega, toraj si more vsak brez skrbi pri nji zavarovati, karkoli in v katerem koli znesku hoče. Res je tudi plačala naglo in pošteno vsako škodo, dokaz temu mnogo zahvalnih pisem. „Tagblattovemu“ dopisniku pa pravimo gledé na njegovo hudobno in po vsem napačno kritiko: „Gehe zum Mahr in die Schule, — Ophelia“ — idi se k Mahru učiti sestavljanja bilance!

(Sokolovski večer) bo drevi 6. t. m. v steklenem salonu ljubljanske čitalnice. Ker je program prav mikaven in čisti dohodek loterije namenjen fondu dramatičnega društva, se je nadjati obilno občinstva. Začetek veselice bode ob osmih zvečer.

(Čitalnica ljubljanska) napravi jutri v nedeljo 7. t. m. na čitalniškem vrtu, ako bo vreme ugodno, večerno veselico s prav lepim programom, ki se danes razpošilja.

(Iz seje deželnega odbora 29. maja t. l.) Dopis deželne vlade, da jej je ministerstvo ukazalo pripraviti za prihodnji deželni zbor načrt postave, da bi se savski most pri Litiji, ki je zdaj cesarski, izročil litijskemu cestnemu okraju v zdrževanje, vzel se je na znanje, ker se je deželni odbor že prej odločno zoper to izrekel. — Za 2 štipendiji iz državnega zaklada po 450 gld., kateri je ministerstvo kmetijstva privolilo za mladenče iz Kranjskega za l. 1875, da se gredó učiti kmetijstva na kme-

tijsko učilišče kake druge dežele, izreče deželni odbor zahvalo. — Rešitev po mestnem magistratu došle vloge nekterih hišnih posestnikov iz Dunajske ceste zoper napravo barake na bolnišničnem vrtu, ktere ničnost je referent pojasnoval, se je odložila do časa, da deželni odbor izvé izid posvetovanja c. k. deželnega zdravstvenega sveta o tej zadevi. — Na vprašanje telegrafijskega vodstva v Trstu zaradi napeljanja telegrafa od štajarske strani čez Savski most pri Krškem v novo telegrafijsko štagijo v Krškem, se popraša stavitelj oziroma sedanji lastnik onega mostu, ali ima kake pomislke zoper to.

(Procesija sv. Rešnjeg Telesa) bila je kaj veličastna in sijajna. Ker je bilo vreme silno lepo, vdeležilo se je je toliko ljudstva, kolikor skoraj nikdar doslej ne. Splošno se je tudi vse zadržalo spodobno in pobožno, kar nam je nov dokaz, da je večina ljubljanskega mesta še zmerom prav verna. Samo vradnikov bilo je prav malo; izmed sodnijskih edini predsednik gosp. Lušin.

Razne novice.

— Nova telegrafijska postaja, zvezana s pošto, se je napravila v Št. Jerneji na Dolenjskem; ravno tako se bo napravila v Vipavi.

— Iz Viča blizo Ljubljane se nam piše: Sv. Telesa dan je gotovo velik praznik, kterege naše ljudstvo strogo drži. Tim bolj čudno — da ne rabimo ostreje besede — se je moralo zdeti vsim, tudi Ljubljančanom, katerih je bilo ta dan veliko na kič prišlo, da je tukajšnji mlin še popoldan ropotal. Ljubljančani bodo nemara mislili, da smo tu odpravili že praznike. Na vsak način je nespodobno, če mlin tako velik praznik melje, posebno zdaj, ko mu vode ne manjka. Naše poštene sosesčane je to zelo razkačilo.

— Hudo vreme je bilo včeraj popoldne v Ljubljani. Treskalo in bliskalo se je, da se je zemlja tresla in kakor da bi se nebo hotelo podreti. Tacega groma, bliska in treska nismo že davno slišali.

Eksekutivne dražbe.

10. junija. 3. Jurij Stražišar-jevo iz Hruškarjev (1100 gl.) v Ložu.

11. junija. 3. Ant. Troha-vo iz Babnega polja (1060 gl.) v Ložu.

Denarstvene cene.

3. junija.		Denar.	Blago.
Državni fond.			
5% avstrijska papirna renta		69.45	69.55
5% renta v srebru		74.90	75.10
Srečke (lozi) 1854. l.		96.75	97.—
„ 1860. l. celi.		106.25	106.75
„ 1860. l. petinke		110.50	111.—
Premijski listi 1864. l.		131.—	132.—
Zemljiščne odveznice.			
Štajarske po 5%		93.—	—
Kranjske, koroške in primorske po 5%		86.50	—
Ogerske po 5%		74.—	74.75
Hrvaške in slavonske po 5%		75.50	76.25
Sedmogradske po 5%		71.25	72.—
Delnice (akcije).			
Nacionalne banke		982	984
Unionske banke		97.—	97.25
Kreditne akcije		220.25	220.50
Nižoavstr. eskomptne družbe		855.—	860.—
Anglo-avstr. banke		130.25	130.50
Srečke (lozi).			
Kreditne po 100 gld. a. v.		159.50	160.—
Tržaške „ 100 „ k. d.		—	—
„ 50 „ „ „		53.50	—
Budenske „ 40 gld. a. v.		—	24.00
Salmove „ 40 „ „ „		31.75	32.25
Palfi-jeve „ 40 „ „ „		23.50	21.—
Clary-jeve „ 40 „ „ „		—	27.50
St. Genois „ 40 „ „ „		—	24.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „		19.—	20.—
Waldstein-ove „ 40 „ „ „		—	21.75
Srebro in zlato.			
Ces. cekini		5.33	5.34
Napoleonsd'or		8.92	8.92 1/2
Srebro		106.—	106.25

Telegrafične denarne cene

5. junija.

Papirna renta 69.55. — Srebrna renta 74.90. — 1860letno državno posojilo 107.25. — Bankine akcije 984 — Kreditne akcije 219.75. — London 111.35. — Srebro 105.75. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.92.

Tržna cena preteklega tedna:

Mesta:	M e r n i k						
	Pšenice	Rži	Ječmena	Ovsa	Turšice	Ajde	Soršice
v Ljubljani	3.65	2.50	2.10	1.30	2.65	2.50	2.60
v Kranji	—	—	—	—	—	—	—
v Loki	—	—	—	—	—	—	—
v Novomestu	4.10	2.70	2.10	1.40	2.70	2.70	3.00
v Sodražici	4.30	3.00	2.50	1.30	2.80	—	2.30
v Mariboru	3.85	2.75	2.55	1.65	2.75	2.25	2.50
v Ptuj	3.75	2.75	2.30	1.68	2.68	2.20	3.00
v Celji	4.00	2.70	2.00	1.80	2.80	2.80	2.20
v Celoven	3.85	2.75	2.62	1.50	2.80	2.40	—
v Trstu	3.80	2.85	—	—	2.70	—	—
v Zagrebu	—	—	—	—	—	—	—
v Sisku	—	—	—	—	—	—	—
v Varaždinu	3.68	2.65	2.20	1.40	2.55	2.38	—
na Dunaju	4.00	2.70	2.40	1.50	2.45	—	—
v Peštu	3.65	2.63	2.15	1.34	2.40	—	—

Tržna cena:

Reči	v Ljubljani	v Novomestu	v Kranji	v Loki	v Sodražici	v Mariboru	v Celju	v Ptuj
Masla funt	0.40	0.50	—	0.50	0.44	—	—	—
Špeha „	0.44	0.40	—	—	0.48	0.40	0.40	0.40
Leče mernik	3.30	4.00	—	—	—	—	—	—
Krompirja „	1.50	1.40	—	—	1.00	1.35	1.25	1.25
Fižola „	3.25	4.50	—	—	3.30	—	—	—
Sena cent	1.00	1.10	1.40	1.00	0.85	1.50	1.00	2.20
Sem. detelja „	—	—	—	—	—	—	—	—
Prešiči cent	—	—	—	—	—	—	—	—
Govedinefunt	0.30	0.28	—	—	—	0.31	0.32	0.30
Teletine „	0.31	0.30	—	—	—	0.30	0.40	0.28
Jaje za 10 kr.	7	9	—	—	8	—	—	—

V Trstu: Olje dalmatinsko po 30, najboljšo po 42—46 gl., sladkor 20—21 gl., kava Riv. 45—56, Ceylon po 74 gl., rajž 10—13 gl. cent.

Najlepši, najcenejši
iz železa vlti

spominjki
(monumenti),
križi za altarje in veliki
križi za pokopališča,

izgotovl eni z najstanovitnejšimi, najbolj finimi barvami, s pravim, najbolj finim zlatom krasno pozlačeni (kakor jih sicer nikjer ne znajo delati), so — kakor že čez 20 let — še vedno na zbir v velikanski množini in različnosti ter po najnižji že trdno določeni ceni, ravno tako tudi c. k. priv. z železa vlti podlage (stala — mesto kamenitih) edino le pri

C. M. Pobisch-u,
mešč. trgovcu z železjem in lastniku privilegije
na Dunaji (Wien, Währingstrasse Nr. 7 in
njegovi zalogi križev (auf der Schmelz) na-
sproti vходу pokopališča

in se pošiljajo na vse kraje. Grobni napisi se izvršujejo čisto po želji p. n. naročevalcev ali z zlato pisavo ali pa z izbuknjeno vltimi in pozlačenimi črkami, kar najhitreje mogoče. Obrisi in zapisi cene se, ako jih kdo zahteva, brez odloga pošljejo. (9—14)

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.